

FM: Aprīlī apstrādes rūpniecībā straujākais kritums kopš 2009. gada

Publicēts: 04.06.2020.

Centrālās statistikas pārvaldes publicētie dati par ražošanas apjomu pārmaiņām Latvijas rūpniecībā šā gada aprīlī liecina, ka salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi rūpniecības izlaide salīdzināmās cenās ir sarukusi par 9,2%. Apstrādes rūpniecībā tika reģistrēts kritums 9% apmērā, kas bija straujākais nozares izlaides samazinājums kopš 2009. gada, kad gadā kopumā nozare bija sarukusi par 20,3%. Savukārt nozares izlaides līmenis aprīlī ir noslidējis līdz aptuveni 2016. gada otrā pusgada līmenim.

Aprīlī līdzīgus izlaides kritumus uzrādīja arī pārējās rūpniecības nozares. Ieguves rūpniecības apjomi gada griezumā samazinājās par 8,7%, un elektroenerģijas un gāzes apgāde, samazinoties elektroenerģijas ražošanas apjomiem un kopējam elektrības patēriņam, bijusi par 10,8% zemāka nekā pirms gada. Ražošanas apjomu sarukums aprīlī jau bija sagaidāms, ko iezīmēja marta dati un ko noteica krīze, kuru izraisījusi COVID-19 slimības straujā izplatība gan Latvijā, gan Latvijas tirdzniecības partnervalstīs un ar tās izplatības ierobežošanu ieviestie pasākumi.

Apstrādes rūpniecības dati parāda, ka ražošanas apjomu sarukums aprīlī tika reģistrēts lielākajā daļā apakšnozaru, taču lielāko negatīvo ietekmi veidoja izlaides kritums automobiļu un piekabju ražošanā, kā arī iekārtu un ierīču remontā un uzstādīšanā. Šo apakšnozaru attīstības tendences bijušas negatīvas jau vairākus mēnešus, savukārt aprīlī salīdzinājumā ar pērnā gada aprīlī tās uzrādījušas īpaši iespaidīgus sarukumus, to izlaidei samazinoties par attiecīgi 57% un 39,4%. Ļoti spēcīgus izlaides kritumus aprīlī uzrādīja arī vieglās rūpniecības apakšnozares, kā arī dzērienu ražošana, apstiprinot, ka apģērbu un tekstilizstrādājumu ražošanas uzņēmumu pārorientācija uz sejas aizsargmasku šūšanu un (alkoholisko) dzērienu ražošanas uzņēmumu, proti, AS "Latvijas balzams", iesaiste roku un virsmu dezinfekcijas līdzekļu ražošanā nav bijusi pietiekama, lai izvairītos no kopējā ražošanas apjomu sarukuma. Alkoholisko dzērienu ražotājiem papildu atbalsts ārkārtējās situācijas apstākļos bija alkoholisko dzērienu tirdzniecības atļaušana internetā – lai arī pārdošanas apmēri bijuši nelieli, AS "Latvijas balzams" atzīst, ka šāds lēmums vērtējams pozitīvi.

Ražošanas apjomi aprīlī samazinājušies arī abās lielākajās apstrādes rūpniecības apakšnozarēs – kokrūpniecībā un pārtikas produktu ražošanā. Gada pirmajos mēnešos kokapstrādes nozari negatīvi ietekmēja pērnā gada augstā bāze, kad Latvijas kokrūpnieki papildīja Lielbritānijas noliktavas pirms tobrīd gaidāmā Brexit, savukārt aprīļa rezultātus ietekmējusi nenoteiktība saistībā ar COVID-19. Tādējādi šā gada aprīlī salīdzinājumā ar attiecīgo mēnesi pirms gada kokrūpniecības izlaide sarukusi par 4,3%.

Tikmēr vēl straujāku izlaides kritumu piedzīvoja pārtikas produktu ražošana – par 7,7%. Šāds sarukums sekoja simboliskajam ražošanas apjomu kāpumam, kas tika reģistrēts gada pirmajā ceturksnī. Lai gan atsevišķi pārtikas produktu ražošanas uzņēmumi, īpaši ilgstoši uzglabājamās pārtikas produktu ražotāji, COVID-19 krīzē varētu tikt uzskatīti par ieguvējiem, tautsaimniecībā kopumā aprīlī visās pārtikas produktu grupās ir reģistrēti apjomu sarukumi, īpaši strauju samazinājumu uzrādot gaļas un gaļas produktu ražošanā (-10,6%). Tikmēr zivju pārstrādes uzņēmums SIA "Karavela" maijā izsludinājis vairākus iepirkumus, atzīmējot, ka COVID-19 iespējā patērētāji visā pasaulē būs iepazīnuši zivju konservus un nākotnē iespējams kļūs par uzņēmuma klientiem. Turklāt piena pārstrādes uzņēmums "Food Union", sagaidot vasaru un investējot vairāk kā 2 miljonus eiro, ir radījis desmit jaunus saldējuma veidus.

Tajā pašā laikā aprīlī dažas apstrādes rūpniecības apakšnozares šajos krīzes apstākļos ir uzrādījušas ražošanas apjomu rekordus. Starp tām ir poligrāfija un ierakstu reproducēšana, kuras izlaide gada izteiksmē pieaugusi par 6,4%, tomēr daudz iespaidīgākus rezultātus sasniegusi elektrisko iekārtu ražošana un ķīmisko produktu ražošana. Šo apakšnozaru izlaide aprīlī bijusi par attiecīgi 10% un 27,5% augstāka nekā pirms gada un to, visai ticams, veicināja tieši cīņai ar COVID-19 saistīto produktu ražošana. Pirmkārt, tie ir sejas aizsargvairogi, jo, piemēram, viens no to ražotājiem SIA "Silmor" klasificējas šajā apakšnozarē. Otrkārt, tie ir dezinfekcijas līdzekļi, kuru ražošanā iesaistījušies vairāki Latvijas ķīmiskās rūpniecības nozari pārstāvošie uzņēmumi.

Tikmēr gan Eiropas Savienības, gan Latvijas ekonomiskās konfidences rādītāji, lai gan joprojām saglabājoties zemā līmenī, jau maijā ir uzrādījuši uzlabojumus, apliecinot, ka COVID-19 krīzes zemākais punkts bijis tieši aprīlis. Mērenas augšupvērstas izmaiņas maijā bija redzamas arī Latvijas rūpnieku noskaņojuma rādītājos, uzlabojoties nozares vērtējumam par nodarbinātības perspektīvām, kamēr novērtējums par sagaidāmajiem pasūtījumu apjomiem saglabājās aprīļa līmenī. Lielākā daļa apstrādes rūpniecības apakšnozaru attiecībā uz sagaidāmajiem ražošanas apjomiem turpmākajos mēnešos bija noskaņoti optimistiskāk nekā aprīli, kamēr atsevišķās apakšnozarēs, piemēram, dzērienu ražošanā un datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā, šis vērtējums bija vēl zemāks nekā iepriekšējā mēnesī.

Ar izaugsmi apstrādes rūpniecībā nevajadzētu rēķināties arī turpmākajos šā gada mēnešos, tomēr situācijas uzlabošanās varētu būt sagaidāma jau maijā. Lielākajā daļā Latvijas tirdzniecības partnervalstu ar COVID-19 saistītie ierobežojumi maijā tika mīkstināti, tādējādi sekmējot ekonomiskās aktivitātes atjaunošanos, pieprasījumu pēc precēm un to tirdzniecību.

2020. gada četros mēnešos ražošanas apjomi Latvijas rūpniecībā ir sarukuši par 4,1%, tajā skaitā apstrādes rūpniecības izlaide samazinājusies par 4,4% un elektroenerģijas un gāzes apgādes apjomi bijuši par 4,5% zemāki nekā pirms gada.

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-aprili-apstrades-rupnieciba-straujukais-kritums-kops-2009-gada>